

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ธมฺมเทศก — บุคคลผู้แสดงธรรม”

ธมฺมเทศก อ่านตามภาษาบาลีว่า **ด้า - มะ - เท - สะ - กะ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง) กับคำว่า **เทศก** (บุคคลผู้แสดง) รวมกันเป็น **ธมฺมเทศก** แปลว่า **บุคคลผู้แสดงธรรม บุคคลผู้กล่าวสิ่งที่มีจริง เพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก (ปัญญา)** ซึ่งเป็นบุคคลผู้กล่าวถึงเรื่องธรรมอย่างถูกต้องเพราะมีความเข้าใจถูกเห็นถูกตรงตามความเป็นจริง แสดงความจริงเปิดเผยความจริงตามพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แก่ผู้อื่นเพื่อความเจริญขึ้นของปัญญา จนถึงการดับกิเลสตามลำดับขั้น ดับการเวียนว่ายตายเกิดได้ในที่สุด บุคคลผู้แสดงธรรม เป็นบุคคลผู้หาได้ยากในโลก ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต ทุลลสุตฺต ดังนี้

“**ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ความมีปรากฏแห่งบุคคล ๓ จำพวก หาได้ยาก ในโลก บุคคล ๓ จำพวกคือ ใคร คือ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ บุคคลผู้แสดงธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ๑ บุคคลผู้กตัญญูตเวที ๑ ความมีปรากฏแห่งบุคคล ๓ จำพวก นี้แล หาได้ยากในโลก**”

การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรชานั้น เป็นการศึกษาที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นการสะสมทรัพย์ที่ประเสริฐ เป็นมงคลอันประเสริฐ เป็นการศึกษาที่ยอดเยี่ยม **สิ่งที่ดีและมีประโยชน์นั้น ยิ่งศึกษามาก ฟังมาก เข้าใจมาก ก็ยิ่งเป็นประโยชน์** ซึ่งจะต้องศึกษาจนตลอดชีวิตเท่าที่จะสามารถศึกษาได้ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกตามกำลังปัญญาของตนเอง แต่การที่จะให้รู้ทั่วถึงทางตลอดทั้งหมด เป็นไปไม่ได้ เพราะเป็นวิสัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และประการที่สำคัญ คือจุดประสงค์ในการศึกษาพระธรรมต้องตรงและถูกต้อง ผู้ศึกษาจึงจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาพระธรรม

ถ้าหากจุดประสงค์ในการศึกษาถูกต้อง ก็จะมีว่า トラบใดที่ยังไม่ได้ดับกิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหมดอย่างเด็ดขาด ศึกษาเท่าไรก็ยังไม่พอ แต่ก็ไม่ได้เหลือวิสัยสำหรับผู้ตั้งใจศึกษาที่จะสะสมปัญญาไปตามลำดับ เพราะสิ่งที่มีจริงไม่พ้นไปจากชีวิตประจำวันเลย ทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ จึงค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็กละน้อย สิ่งที่ไม่ควรลืมคือ การศึกษาพระธรรม ต้องเป็นไปเพื่อการละความไม่รู้และกิเลสประการต่างๆ เท่านั้น ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น

ธรรม เป็นเรื่องที่ละเอียด ลึกซึ้งอย่างยิ่ง กว่าที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาถึงสี่อสงไขยกับอีกแสนกัปป์ ซึ่งเป็นเวลาที่ยาวนานเป็นอย่างยิ่ง ทั้งหมดนั้นไม่ใช่

เพื่อพระองค์เอง แต่เพื่อประโยชน์ของสัตว์โลกทั้งปวง เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว ทรงมีพระมหากรุณาแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ตั้งแต่เริ่มประกาศพระศาสนาจนกระทั่งถึงเวลาที่พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ทรงอนุเคราะห์สัตว์โลกด้วยการแสดงพระธรรมตามสมควรแก่อัธยาศัยของผู้ฟัง ซึ่งแต่ละบุคคลมีการสะสมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปตามการสะสม ผู้ที่สดับพระธรรมและได้รู้แจ้งอริยสัจธรรม บรรลุเป็นพระอรหันต์ถึงความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส สิ้นทุกข์โดยประการทั้งปวง มีจำนวนมากมายับไม่ถ้วน นอกจากนั้นแล้ว พระอริยบุคคลชั้นอื่นๆ กล่าวคือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี ตลอดจนถึงผู้ที่ยังไม่ได้บรรลุถึงความเป็นพระอริยบุคคล แต่เป็นผู้ที่ถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นที่พึ่งต่อไปในภายหน้า ก็มีเป็นจำนวนมากนับไม่ถ้วนเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังการศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว **พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นยอดของบุคคลผู้แสดงธรรม ไม่มีใครที่จะมีพระมหากรุณาเท่ากับพระองค์ได้เลย**

การที่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะดำรงอยู่ต่อไป ก็ด้วยความเข้าใจพระธรรม บุคคลผู้ที่ได้เข้าใจพระธรรม เห็นประโยชน์ของพระธรรมที่จะดำรงอยู่ต่อไป ก็แสดงพระธรรม กล่าวพระธรรม เปิดเผยพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นจะได้ฟังได้ศึกษาได้สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกต่อไป ผู้ที่มีความเข้าใจพระธรรมอย่างถูกต้องแล้วกล่าวพระธรรมเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกของผู้อื่น ผู้นั้นถือว่าเป็นผู้แสดงธรรม เป็นบุคคลผู้มีถ้อยคำเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง เพราะคุณธรรมของบุคคลผู้แสดงธรรมก็คือปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก นั่นเอง เนื่องจากว่ามีความเข้าใจอย่างถูกต้องตามพระธรรม จึงสามารถที่จะกล่าวเปิดเผยคำจริงเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจะเห็นได้จริงๆ ว่า **พระธรรม ยิ่งเปิดเผย ยิ่งรุ่งเรือง บุคคลผู้ที่จะทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรืองก็คือ ผู้ที่เข้าใจพระธรรมเท่านั้น**

ถ้าหากไม่มีการแสดงธรรม ไม่มีการกล่าวธรรมเลย การฟังในสิ่งที่มีจริงก็เกิดขึ้นไม่ได้ และกุศลธรรมที่จะเจริญขึ้นคล้อยตามปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้นสืบเนื่องมาจากการฟังพระธรรม ก็ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้นการแสดงธรรม กล่าวธรรม จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่มีโอกาสได้ฟัง ตามกำลังปัญญาของแต่ละคน เพราะการแสดงธรรม กล่าวธรรม เป็นการแสดงซึ่งสิ่งที่มีจริง เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริง ไม่ใช่กล่าวเรื่องอื่นที่ไม่มีประโยชน์ เพราะฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของพุทธบริษัททุกคนจะได้ร่วมกันศึกษาสิ่งที่ประเสริฐที่สุด คือ พระธรรมแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง แล้วเผยแพร่พระธรรม ตามที่ได้ศึกษามา ตามกำลังปัญญาของตนเอง เพื่อสืบต่อความเข้าใจที่ถูกต้องให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗